nátha (22); Chandrakumáraṣikhara (23); Ujjvala-Narasinha[1], Mallikárjunaṣṛinga (24); Trimalla, Tripatí, Ṣivakántí (25); Vishṇukántí, Pakshitírtha (26); Vedárṇa, Karasvámin (27); Trinagarítírtha (लंबिकाकोकिलां चैव ववंदे तापसेश्वरः ॥ २८॥ ततः कन्याकुमारीं स ववंदे मुनिसत्तमः। आदिकेशवमभ्यर्च्य पद्मनाभं ननाम ह ॥ २९॥); Tṛiṇávallítírtha (30); Pápavináṣanatírtham, Atitírtha (? सोतितीर्थं जगाम ह MS. 31); Tilaganjitírtham (ततः स तिलगंजीति तीर्थं), Kevalaputrá (32); Chaurabhavání, Kajjalítírtha (33); Ṣṛingerímaṭha, Tungabhadránadítírtha (34); Vatsaṇurakatírtha (35); Koṭilinga, Bhaṭkalá (36); Gokarṇalinga, Chandragútígiri, Tapodháma (37); Brahmaparvata, Násikatryambaka, Chatrasinha (38); Vajrayoginí, U'náítírtha (38[b]. स वज्रयोगिनीं पश्चाद्दुर्वासाः संननाम ह। ततः स मुनिशार्दूल जनाईतीर्थमागमत् ॥ ३८॥); Kardameṣvara, Tapatísangama (39); Revásangama (40); Mahísangama, Sábhramatí (41); Ṣvetaparvata, Guptaprayága (41[b]); Múla-Dváravatí, Mádhavapráchí (42); *Prabhása* (43. यत्र प्राची सरस्वती); Múlamádhava (44. टटरीसूर्यमभ्यर्च्य मूलमाधवमाययौ); Raivatagiri, ubi Mṛigíkuṇḍa tírtha (45); Saravaparvata, Bileṣvara, Laghu-Dváravatí (ततो बिलेश्वरं पूज्य लघुद्वारवतीमगात् ॥ ४६॥); *Dváraká*, ubi Chakratírtha sacrarium, Gomatí fluvius, eoque tempore Bhíma rex fuit (48); Ṣankhoddhára (62); Piṇḍárakatírtha (63); Ambaranagarí, Prayága, A'ṣápurí, Sindhusamudrasangama (ततोऽंबराख्यां नगरीं प्रयागमाशापुरीमभ्युपसाद्य पश्चात्। सिंधोः समुद्रस्य च संगमं स मुनिर्ययौ तापससंघवंद्यः ॥ ६४॥ तत्र स्नात्वा मुनिवरो हिंगुलाजामपूजयत्); Dhárátírtha (65); Kaṭáksha kshetra, Gorakshyáṭṭa (ततष्टिल्लां नमस्कृत्य गोरक्ष्याट्टं समाययौ ॥ ६६॥); *Káṣmíradeṣa* (67); Maṇimaheṣa, Nagarakoṭi (? आगमन्नगरकोटिकृतावसतिं शिवां ॥ ६८॥); Pṛithúdaka, Sarasvatí nadí (69); Vasishṭhapráchí, *Kurukshetra* (70); Haridvára, Hṛishíkeṣa, Devaprayága (71); Saptadhárátírtha (ततः स सप्तधाराख्यं तीर्थं परमपावनं। जगाम मुनिशार्दूलो यत्र गंगास सप्तधा ॥ ७२॥); Kedáraṣambhu, Rudraprayága (73); Nandaprayága, Karṇaprayága (74); Badaryáṣrama (75); *Hastinápura*, Ṣuklakshetra (76); Naimishakánana, Miṣrisha (sic), *Ayodhyá* (77. सरयूाख्या नदी यत्र तीर्थं परमपावनं। ७८। स्नात्वा च तत्रापि मुनिः स डूलूवैश्वानरं सम्यगियाय हृष्टः।); Mánasa saras (79); Harikshetra, Muktikshetra, Gallakí nadí (80); Nílakaṇṭha, Chháchhiká, Kauṣikí nadí (81); Kanakáyinadí (82); Bhramarakuṇḍa (84). Inde Durvásas ad Madhyadeṣae sacraria visenda proficiscitur. Cap. XII. Brahmaputra hrada (2. snátvá cha tatra *Tribhuktirájam* ájagáma; tam púja yitvá vidhivat etc.); Váṅmatí nadí (3); Dadarisangama, Dyunadísangama (4); Vaidyanátha, Gayá, Káṣí (5)[2]; Prayága (18); Mathurá (19); Kálanjaraparvata (20); Dhavalagiri, ubi Revá fluvius (21); Jaṭáṣankara tírtha (22); Máhuradatta locus (23); Toraṇamála, Avantiká (24); Ekalinga tírtha, Pushkara tírtha (26); Giríṣa Sáraṇeṣa (27); Arbudáchala (ubi Ṣiva Achaleṣa colitur 28); Siddhakshetra: तां (Ambikám) पूजयित्वा विधिवन्मुनीशः क्षेत्रं ययौ सिद्धसमाख्यमारात्। सरस्वतीबिंदुसरोवरेषु स्नात्वाभवत्पूर्णमनोरथोऽसौ ॥ २९॥ स लोहयष्टीं समुपाजगाम ततो मुनिः शिष्यगणाभियातः।. Denique Dváravatím revertitur, quo loco sibi et discipulis sedem (maṭha) condiderat (30). Regi precem efficacissimam tradit (XIII, 22), alimentorumque abundantiam largitur (25). Discipulos circulorum mysticorum naturam edocet (XIV): Ṣishyáḥ paprachhuḥ: स्वामिन् जनानां विविधा हि चेष्टाः कस्माद्भवंतीह मुनीशवंद्य। षट्चक्रभेदश्च कथं विभो नः कुत्र स्थितानीति वदस्व शिष्यान् ॥ २॥ चक्रेषु देवाः कति संति युक्ता नाम्ना च के तापससंघसेव्य। जीवस्वहोरात्रमनुष्वसन्वै श्वासान्करोतीह कतिप्रमाणान् ॥ ३॥ Durvása uvácha: हृत्पंकजकृतावासो हंसो जीवः परात्परः। हंस हंसेति हंसेति स्वात्मानं जपते सदा ॥ १०॥ बहिर्याति हकारेण सकारेण विशत्यपि। सोऽहं हंसेति हंसोऽयं जीवो जपति सर्वदा ॥ ११॥ अहोरात्रेण जीवोऽयमतिसंख्यं प्रजल्पति। एकविंशत्सहस्रं तु षट्शतैरधिकं विभुः ॥ १२॥ हृत्पद्मकृतसंवासो हंसो नित्यं प्रजल्पति। इमं मंत्रं महामंत्रं सर्वसिद्धिप्रदायकं ॥ १३॥ गुद आधारचक्रं स्याद्रक्तवर्णं चतुर्दलं। चतुर्मातृकासंयुक्तं वं शं षं सं इति क्रमात् ॥ १६॥ ज्ञेयो गणपतिर्देवः सिद्धिबुद्धी च शक्तिके ॥ १७॥ स्वाधिष्ठानं तु चक्रं स्याल्लिंगे षड्दलसंयुतं। पीतवर्णं च षड्भिस्तु मातृकार्णैरुपस्कृतं ॥ १९॥ बकारादिलकारांतैर्मस्तके बिंदुभूषितैः। अत्र ब्रह्मादिदेवं स्यात्सावित्री शक्तिरुच्यते ॥ २०॥ नाभ्यां च तद्वन्मणिपूराख्यं चक्रं तु नीलोत्पलसंनिभं तत्। दलैरुपेतं दशभिस्तु त[द्व]र्णैर्विराजद्दशभिर्डफांतैः ॥ २२॥ अत्र देवो महाविष्णुरुच्यते शक्तिरिंदिरा ॥ २३॥ हृदयेऽनाहतं चक्रं श्वेतवर्णं महत्प्रभं। दलैर्द्वादशभिर्युक्तं द्वादशार्णैः कठांतगैः ॥ २५॥ मातृकाया बिंदुयुक्तैरत्र देवतमुच्यते। रुद्रो भवानी शक्तिश्च ॥ २६॥ कंठे विशुद्धिचक्रं तु धूम्रवर्णं विराजते। दलैः षोडशभिर्युक्तं ॥ २८॥ स्वरैः षोडशभिर्युक्तं जीवस्तत्राधिदैवतं। अविद्या शक्तिरत्रोक्ता ॥ २९॥ आज्ञाचक्रं च भ्रूमध्ये स्थितं माणिक्यसंनिभं। द्विदलं हं क्षं इति च मातृकार्णोपशोभितं ॥ ३१॥ देवः स्यात्परमात्मात्र माया शक्तिरुदाहृता ॥ ३२॥ गोल्हाटमंडले तद्वद्भ्रमरंध्राख्यमुत्तमं। चक्रं प्रकाशबहुलं सर्ववर्णसमन्वितं ॥ ३४॥ सहस्रेस्तु दलैर्युक्तं मातृकार्णैरुपस्कृतं। स्वरैश्च सर्वैः संयुक्तं तच्चक्रं परिकीर्तितं ॥ ३५॥ अत्र देवो गुरुर्ज्ञेयो ज्ञानं शक्तिः प्रकीर्तिता ॥ ३६॥

[1] Ad hoc aliaque deorum nomina *tírtha* vocabulum supplendum est.

[2] Ibi Viṣvanátham hymno *Chandrachúḍáshṭaka* appellato adoravit, qui hymnus ab his verbis incipit: श्रीमन्नगेंद्रतनयाहृदयंगमं तं.